

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
Divadlo Jiřího Myrona

OPERETA/MUZIKÁL

Boris Urbánek, Nikolaj Budaškin, K. M. Walló, Jiří Sedláček

Mrazík

Pohádkový muzikál

OSTRAVA!!!

**METODICKÉ MATERIÁLY
PRO 1. STUPEŇ ZŠ**

Inspirace pro práci s dětmi
před a po zhlédnutí
muzikálu *Mrazík*

Vytvořil
Jiří Kúdela,
student UP
v Olomouci

OBSAH

ÚVOD	3
PŘED PŘEDSTAVENÍM	
AUTOŘI	4
SYNOPSIS	5
POSTAVY	7
PO PŘEDSTAVENÍ	
TÉMATA K DISKUZÍ	9
O RUSKU	10
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	12
HUDEBNÍ VÝCHOVA	13
TĚLESNÁ VÝCHOVA	14
DRAMATICKÁ VÝCHOVA	14
MRAZÍKOVO PEXESO	15
POUŽITÉ ZDROJE	16

ÚVOD

Vážení a milí pedagogové,

právě otevíráte Metodický materiál k pohádkovému muzikálu **MRAZÍK**.

Muzikál **MRAZÍK** je původní český muzikál, který vznikl podle legendární ruské filmové pohádky z roku 1964. Během let u nás pohádka téměř zlidověla, velkou měrou k tomu jistě přispěl skvělý český dabing s Evou Klepáčovou, Josefem Zímou a Františkem Filipovským v hlavních rolích. Překlad a české texty písní pochází z pera K. M. Walló.

MRAZÍK je nejen pohádkovým příběhem o lásce a přátelství. Představuje nám mnohdy reálné postavy z běžného života a poukazuje na důležité hodnoty, které by měly být pro člověka důležité. Díky tomuto dílu mají děti možnost vidět nefunkční rodinu, kde spolu lidé nevychází a navzájem si nerozumí. Zde si také mohou uvědomit, jaké chování je správné a jaké naopak nežádoucí.

V těchto materiálech jsou sepsány některé hry a aktivity do předmětů Prvouka, Výtvarná výchova, Hudební výchova, Tělesná výchova, Dramatická výchova, Multikulturní výchova a Pracovní činnosti. Uvedeno je více možných činností a variant pro různé věkové skupiny dětí na prvním stupni ZŠ.

Doufám, že Vám pomohou přenést alespoň něco málo z ducha muzikálu **MRAZÍK** do vaší školy a zpříjemní tak dětem i Vám vyučování.

AUTOŘI

NIKOLAJ BUDAŠKIN (*hudba*)

Nikolaj Pavlovič Budaškin se narodil **6. srpna 1910 ve vesnici Ljubachovka**. Rodina Budaškinových měla ráda lidovou hudbu, otec už odmala učil syna notovému zápisu a hře na lidové nástroje. Po studiu na technické škole pracoval Nikolaj **v kovárně**, současně hrál v amatérském dechovém orchestru a v orchestru lidových nástrojů v kulturním zařízení střediska na opravu vlakových souprav. Roku 1929 byl přijat na konzervatoř v Moskvě. Na klavír ho zde učila **profesorka Černá** (Černaja), teoretické předměty pak **profesor Bílý** (Bělý). V roce 1937 ukončil konzervatoř se specializací na kompozici, o rok později doktorské studium a poté pracoval na konzervatoři jako odborný asistent na katedře teorie hudby. Z předválečných děl

Nikolaje Pavloviče vyniká Sváteční předehra pro symfonický orchestr. V období Velké vlastenecké války působil jako skladatel u vedení baltské flotily. V roce 1943 byl vyznamenán řádem Rudé hvězdy a medailí „Za obranu Leningradu“. V poválečných letech napsal Budaškin skladby jako **Čtyři námořníci**, **Osamělá harmonika**, **Krásné jsou kvítečky v sadu na jaře** a další. Množství skladeb napsal pro **balalajku**¹ (viz *Příloha 1*). Nikolaj Budaškin skládal hudbu pro divadlo i film. Známa je jeho hudba k filmovým pohádkám **Máša a medvěd**, **Oheň, voda a lstivé úskoky** či **Mrazík**. Pohádka **Mrazík**² s jeho hudbou získala Mezinárodní cenu v Benátkách (1965). N. P. Budaškin zemřel v roce 1988.

BORIS URBÁNEK (*hudba*)

Narodil se **7. 3. 1961**. Po ukončení základní školy pokračoval ve studiu na ostravském **gymnáziu Hladnov**. Po maturitě byl přijat na Státní konzervatoř v Ostravě, kde studoval **hru na klavír**. Do prvních pokusů s improvizovanou hudbou se pustil v 80. letech ve skupině Jazzová laboratoř, ještě před ukončením studia na ostravské konzervatoři. Poté se začal naplno věnovat **jazzu**³ a založil kapelu TUTU. V 90. letech se začal více věnovat skladatelské činnosti. Boris Urbánek je autorem hudby k muzikálům na ledě, **Mrazík** (1998) a **Romeo a Julie** (2003). Jeho hudba se taktéž objevila v českém celovečerním animovaném filmu **Báječná show**⁴ Vladimíra Mráze, který vznikl na motivy La Fontainových

bajek. Dále píše hudbu pro divadlo, televizi i rozhlas (rozhlasové hry, znělky). B. Urbánek je zároveň uměleckým šéfem skupiny BBC (Boris Band Combination) a od roku 2008 také Ostravského rozhlasového orchestru.

¹ Nahrávky skladeb N. P. Budaškina pro balalajku jsou volně ke stažení na webu <http://intoclassics.net/load/5-1-0-323>

² Dvě písně z Mrazíka v originále naleznete na webu (v černém bočním sloupci) <http://comp-folk.narod.ru/>

³ Co je jazz, jak vznikl a další zajímavosti na webu <http://www.jazzblog.cz/ojazzu/>

⁴ Podrobnosti o filmu se dočtete na webu <http://www.qq.cz/bajky/bajky.html>

K. M. WALLÓ (*překlad + texty písní*)

Jedná se o umělecký pseudonym režiséra, scénáristy, překladatele, dramatika a básníka **Ladislava Walló** (používal též pseudonymy **Kimi Walló**, **Pavel Skála** nebo šifry **-ó**). K. M. Walló se narodil v **Praze 27. 6. 1914**. Po absolvování Právnické fakulty Univerzity Karlovy se začal věnovat překladatelské, dramaturgické, scénáristické, textařské a režijní práci. V roce 1954 poprvé spolupracoval se **Studiem pro úpravu zahraničních filmů** jako překladatel a úpravce veršů, od roku 1963 pak trvale působil jako překladatel a úpravce dialogů a od roku 1965 i jako režisér českého znění **Studia pro úpravu zahraničních filmů** a navazujícího **Filmového studia Barrandov dabing**. Stal se legendou českého filmového dabingu a pro své dramaturgické zpracování dialogů a

uměleckou režii je považován za jednoho ze zakladatelů české dabingové školy. Zavedl **autorský dabing**, což znamenalo, že originál měl být adekvátně umělecky přetvořen hlavním tvůrcem, který byl režisérem, úpravcem dialogů, dramaturgem a obvykle i překladatelem, pokud se nejednalo o jazyk, který tvůrce neovládal. Jako básník a písňový textař býval pověřován dabingem s dialogy ve verších, např. **Přítel talentů** a **Mrazík**. Kromě překladů vytvořil i české písňové texty ve filmech **Gulliverovy cesty**, **Pan doktor a jeho zvířátka**, **Pohádka o Malíčkově**, **Kniha džunglí** či **Kocour v botách**. Je autorem divadelní hry, která se stala předlohou pro klasickou filmovou pohádku **Princezna se zlatou hvězdou** (1959). Profesi se věnoval až do své smrti roku 1990.

JIŘÍ SEDLÁČEK (*texty písní*)

Narodil se **22. 5. 1964 v Ostravě**. Herectví studoval na brněnské JAMU, po absolvování se vrátil zpět do Ostravy, kde dosud hraje v **Národním divadle moravskoslezském**. Ve zdejších představeních ztvárnil spoustu hlavních rolí, za všechny jmenujme alespoň představení **Zločin a trest**, **Ježíš** nebo **Šakalí léta**. Jiří Sedláček pohostinsky účinkoval také na scéně **Těšínského divadla v Českém Těšíně** (**Pygmalion**, **Prodaný dědeček**). Kromě hostování v jiných divadlech působil také v **Divadle loutek**. Mezi jeho další pracovní aktivity patří dabing, práce v rozhlasu, účinkování v Letních

Shakespearovských hrách (**Romeo a Julie**) nebo v pořadech **Česko čte dětem**, pořádání vlastních představení a literárních večerů. Objevil se např. ve filmové pohádce **Císař a tambor**, v menší roli loupežníka. Jiří Sedláček otextoval také pohádkový muzikál na ledě **Mrazík** a celovečerní animovaný film **Báječná show**.

SYNOPSIS

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Žili, byli stařeček a stařenka. Měli dvě dcery - stařík milou a pracovitou Nastěnku a stařenka línou Marfušu, kterou ustavičně rozmazlovala. Na Nastěnku byla ale velmi zlá, nutila ji dělat všechny domácí práce a nenechala jí ani chvíli odpočinku. Jedinou útěchu měla Nastěnka v psovi Ťapkovi.

Tou dobou se v jiné vesnici rozhodl bohatýr Ivan, že se vydá do světa. Dívky z vesnice se ho ještě pokoušely zastavit, ale marně. Ivan si vykračoval lesem, vesele si pískal..., když tu najednou se před ním objevila banda loupežníků. Chtěli ho oloupit, ale silný bohatýr jim vyhodil vysoko do vzduchu všechny jejich kyje! A tak se loupežníci dali na úprk.

Ivánek byl nejen silný a nebojácný, ale také hodně pyšný a domýšlivý. Proto když se potkal s Dědečkem Hříbečkem, který mu daroval luk a šípy, ani mu za dárek nepoděkoval a už se hnál pryč. Na kouzelného dědečka ještě stihl zavolat, že se mu místo něj má medvěd klanět až k zemi.

Šípem z čarovného luku střelil Ivan husu a její pírkó ho dovedlo až do lesa, kde Nastěnka zalévala suchý pařez. Macecha jí totiž uložila, aby se domů nevracela dřív, než na pařezu vykvetou květy. Ivan se hned dal s krásnou dívkou do řeči. Jak prý se jmenuje a co to tu dělá. Pak se začal vychloubat, co všechno dovede. Chtěl taky ukázat, jak umí střílet a namířil tětivu na medvědicí s medvíďaty. Nastěnka je chtěla zachránit a tak Ivanovi rychle nasadila na hlavu vědro. Když si ho pak Ivan z hlavy sundal, zjistil, že se mu jeho lidská tvář proměnila na medvědí. Ivan se na Nastěnku rozzlobil a utíkal zpátky za Dědečkem Hříbečkem. Ten mu vyčinil za to, jak se prve choval, a řekl mu, že se musí naučit konat dobré skutky.

Ivan se tedy vydal dál do světa, aby dělal dobré skutky. Chtěl pomoci houbačkám v lese, ale ty se ho polekaly a utekly. V lese také potkal slepou babku s klestím. Neviděla jeho medvědí tvář a od Ivánka se ráda nechala odnést až do svojí chatrče.

Mezitím se macecha s Marfušou chystaly na námluvy. Svou vlastní dceru nastrojila, nalíčila a přikrášlila umělým copem, zato Nastěnku schválně ušpinila a vlasy jí přikryla hadrem. Když pak přišel nápadník s matkou, chtěli po Marfušce, aby jim ona sama připravila pohoštění. S tím Marfuša nepočítala. Ač nerada, musela jít chytit husu. Spadla ale do rybníka a začala se topit. Hned přiběhla Nastěnka a sestře z vody pomohla. Když to hosté viděli, Marfušce se vysmáli a nápadník si místo ní vybral za ženu Nastěnku!

Ivan dál bloudil světem s medvědí hlavou, když tu ale zahlédl hůl slepé babky, které domů pomohl. Rozhodl se, že se musí vrátit a hůl stařence donést zpátky. V tu chvíli zahřmělo a Ivánek se kouzlem zase proměnil zpátky v člověka. Uvědomil si, že na místě, kde teď stál, se potkal s Nastěnkou. A hned utíkal, aby ji co nejdříve našel!

DRUHÉ DĚJSTVÍ

Do kraje přišla zima. Zvířátka v lese se radovala, že mrzne a všude kolem leží bílý sníh. To děd Mrazík vytáhl zase po roce kouzelnou berlu Mrazilku, s níž všechno kolem pokrýval sněhem. Macecha se zlobila, že Nastěnka odlákala Marfušce ženicha. Proto přikázala staříkovi, aby Nastěnku odvezl hluboko do lesa a tam ji nechal, aby zmrzla. Naštěstí šel právě kolem Mrazík, prokřehlou Nastěnku naložil na saně a odvezl k sobě do ledového paláce.

Ivan se snažil najít svoji milou a na své cestě narazil na chaloupku na kuří nožce. V té přebývala Baba Jaga. Ivan od ní chtěl radu, kde by našel Nastěnku. Baba Jaga mu pomoci nechtěla, dokonce se ho snažila dostat do pece! Nakonec mu pomoc přece jen slíbila a dala mu své sánky samochodky. Ty ho za milovanou dívkou měly dovézt. Sotva náš bohatýr odjel, poslala babice svého černého kocoura, aby běžel za Nastěnkou a ublížil jí.

Mrazík se musel opět vydat do kraje, a tak nechal Nastěnku samotnou doma hospodařit. Najednou přiběhl kocourek Mourek a předstíral, že si s ní chce hrát. Pomalu nalákal Nastěnku až k berle Mrazilce, kterou si doma zapomněl Mrazík. Sotva se jí dotkla, padla dívka jako mrtvá k zemi. Když si Mrazík uvědomil, že nemá svoji berlu, hned spěchal domů. Bylo však už pozdě. Brzy sem dorazil i Ivan a polibkem dívku probudil z ledového spánku.

Mrazík přivolal sáně, aby Nastěnku a Ivánka odvezly. Mezitím už Baba Jaga zjistila, že Nastěnka ožila. Letěla proto do lesa, kde uplatila loupežníky, aby chytili ženicha s nevěstou, až pojedou kolem. Stalo se, jak si Baba Jaga přála. Tou dobou ale z nebe začaly padat ztracené loupežnické kyje, loupežníkům přímo na hlavy.

Nastěnka a Ivan přijeli do Nastěnčiny vesnice. Marfuša málem pukla vzteky, když viděla, jakou truhlu drahokamů a jakého pěkného nápadníka nevlastní sestra od Mrazíka dostala. Na macešino přání musel stařík znova do lesa. Tentokráte s Marfuškou. V lese jí ale byla zima. Když pak přišel Mrazík, začala na něj křičet, co všechno jí musí přičarovat!

A slavila se velká svatba. Všichni svatebčané přáli novomanželům hodně štěstí. Dorazila i Marfuša. Na sánkách tažených prasaty, bez zlata a drahého kamení, i bez ženicha. Nic z toho si totiž za svoji pýchu a lenost nezasloužila....

POSTAVY

NASTĚNKA

Laskavá a pracovitá dívka. Žije se svým tatínkem, macechou a nevlastní sestrou Marfušou. Má psa Ťapku.

„I břízka neroste bez sluníčka, nikdy mě nelíbá má matička. Život můj, má milá žežuličko, skončí se zakratičko...“

IVAN

Silný a nebojácný, ale také pyšný a domýšlivý. To je on, náš bohatýr.

„Ustupte, jen ustupte, nebud' prašná, cestičko. Dobrý junák teď sebou jde, chce poznat svět maličko!“

MRAZÍK

Tajemný a kouzelný děd, který berlou Mrazilkou přivolává do kraje snůh a mráz.

„Vyrostla štíhlá jedlička tam mezi modřiny, zelená byla celička od jara do zimy.“

MACECHA

Zlá nevlastní matka Nastěnky.

„Marfuška k svatbě chystá se, o tom teď po vsi šeptá se. Marfuško má, ženich tě spatří v tvé kráse!“

MARFUŠA

Je líná a rozmazlená, nejraději by celý den jen mlsala a ležela v posteli.

„Mámo, mám všeho málo. Ten dědek Mrazík mi všechno musí dát!“

STAŘEČEK

Tatínek Nastěnky. Bojí se svojí zlé ženy, proto skoro pořád mlčí.

„Už mlčím, už mlčím...“

DĚDEČEK HŘÍBEČEK

Kouzelný lesní mužiček, který si rád hraje. Trochu vypadá jako hříbek.

„Chybí mi tu ten, kdo by rád si se mnou zahrál, zahrál...“

BABA JAGA

Zlomyslná babice, která nikomu nepřeje štěstí. V chaloupce na kuří nožce chová kocourka Mourka.

„Kouzlím od půlnoci k ránu, otevírám pekla bránu. Ve svém kotli lektvar vařím, každé dobro lehce zmařím.“

LOUPEŽNÍCI

Banda lesních banditů. Mají velké kyje a těmi straší všechny, co jdou kolem.

„Loupit, neoloupit – sežrat, nesežrat. Kdo do lesa vejde, ten se musí bát!“

NÁMĚTY K DISKUZI

Dejte žákům možnost otevřeně diskutovat o zážitcích z divadelního představení (při návratu do školy, následující den společně ve škole atd.). Jako malá inspirace mohou posloužit následující náměty:

- Jak se vám představení líbilo a proč?
- Která postava byla vaše oblíbená a proč?
- Bylo v **Mrazíkovi** něco, co se vám nelíbilo?
- Líbily se vám kostýmy a kulisy?
- Bavilo vás, že se v **Mrazíkovi** zpívalo a tančilo?
- Která písnička v **Mrazíkovi** vás zaujala?
- Viděli jste někdo kromě **Mrazíka** ještě jiný muzikál/pohádku, ve které se zpívá?
- Kdo viděl **Mrazíka na ledě**?
- Znáte filmovou pohádku **Mrazík**? V čem se liší muzikálový *Mrazík* od původní filmové pohádky?
- Byl už někdo z vás dříve v NDM Ostrava? Na jakém představení?
- Šly byste se na **Mrazíka** znovu podívat do divadla?

O RUSKU

RUSKO

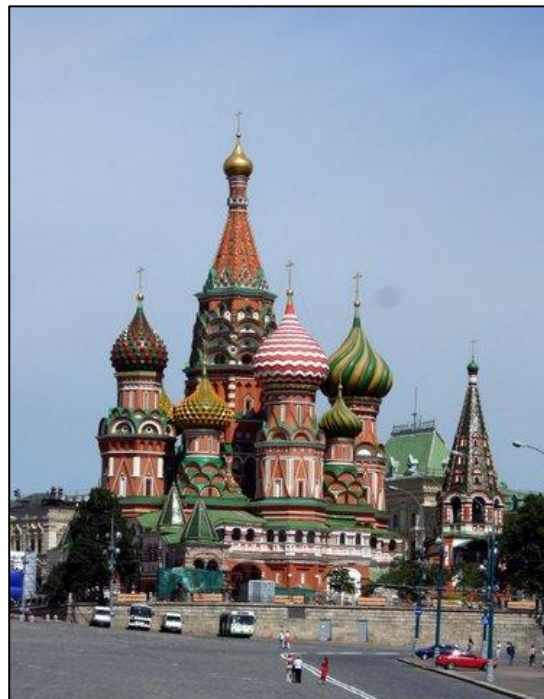
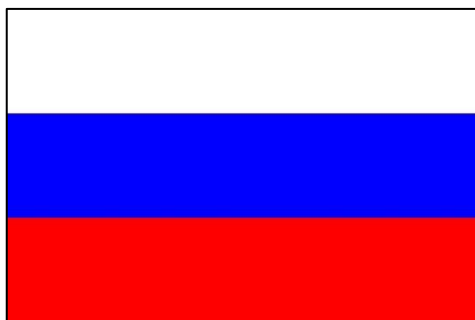
Rusko je největší zemí světa. Zahrnuje část Evropy i Asie. Ruská federace sousedí např. s Ukrajinou, Norskem, Finskem, Mongolskem, Polskem a Čínou. Žije zde 142,9 milionů obyvatel. Hlavní město Ruska je Moskva. Moskva společně s Petrohradem patří mezi nejlidnatější ruská města.

Ruská vlajka se skládá ze tří pruhů nad sebou a obsahuje stejné barvy jako vlajka České republiky. Mezi tradiční ruské symboly patří také národní strom, bříza.

Lidé v Rusku používají vlastní abecedu, které se říká azbuka (slovo „azbuka“ můžeme přeložit jako „abeceda“).

Tradičními ruskými pokrmy jsou pirožky, hustá zeleninová polévka boršč nebo šašliky, špízy z vepřového nebo skopového masa. V ruské kuchyni se také hojně využívá zvěřina a ryby. Znamou ruskou pochoutkou je Ruská zmrzlina – smetanová zmrzlina v oplatku. Z Ruska pochází též matrjoška (bábuška), malovaná dřevěná panenka, která v sobě ukrývá další panenky. Každá menší panenka se dá rozložit, s výjimkou té poslední. Původně však tato hračka vznikla na japonském ostrově Honšú, v Rusku se poprvé objevila před 110 lety.

- *Ptáme se - Z jakých barev je složena ruská vlajka? Jaký je národní strom České republiky? Kdo už jedl boršč? Komu chutná/nechutná? Hrál si někdo s matrjoškou? Atd.*
- *V Příloze 2 najdete ruskou abecedu. Vyzkoušejte si podle ní napsat azbukou svoje jména.*

RUSKÉ POHÁDKY

Pohádky si v Rusku nejvíce oblíbili obyčejní lidé z vesnice. Venkovské prostředí se tak často stávalo místem, kde pohádky v lidovém vyprávění vznikaly a které se promítalo i do jejich pohádkových příběhů. V ruských pohádkách vystupují jiné pohádkové bytosti než v českých – Baba Jaga, Kostěj Nesmrtelný, mořský car nebo děd Mrazík. Častou pohádkovou postavou je Ivan. V pohádkách se objevuje jako carevič Ivan nebo Ivánek.

- *Které naší české pohádkové postavy se Ivan podobá, koho z pohádkových hrdinů vám připomíná?¹*
- *Znáte ještě jiné ruské pohádky?²*

VÁNOCE V RUSKU

Štědrý den je v Rusku obyčejným pracovním dnem. V této zemi se Vánoce slaví dvěma způsoby. Buď se slaví pravoslavné Vánoce, které připadají na 6. a 7. ledna, nebo se slaví Vánoce postaru 1. ledna. Na Nový rok navštěvují ruské rodiny Děda Mráz s vnučkou Sněhurkou a rozdávají dětem vánoční dárky stejně, jako v Česku 5. prosince Mikuláš s andělem a čertem. Ještě na počátku 20. století hledaly děti vánoční dárky pod polštářem. Dnes se dárečky nadělují pod hezky nazdobený stromeček – jolku.

O štedrovečerní večeři se podávají bezmasé pokrmy a ryby. Oblíbené jsou vareniky, což jsou plněné taštičky z kynutého těsta. Náplň se připravuje z brambor, rýže, zelí nebo sušených a nakládaných hub. Tradičním jídlem je také sladký nákyp s mandlemi, rozinkami, mákem, švestkami a cukrem. Dále se obvykle podává vepřová pečeně s křenem nebo krocan s jablky a pohankovou kaší.

- *V Příloze 2 je recept na vareniky. Zkuste si je ve škole nebo doma uvařit. Jak vám chutnaly?*

¹ Hloupý Honza

² O rybáři a zlaté rybce, O dvanácti měsíčkách, O zlých husách; Jen počkej, zajíci!, Dobryňa Nikitič a tříhlavý drak atd.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

MRAZÍK, POHÁDKOVÝ MUZIKÁL (*tvorba plakátu*)

Děti si budou moci vyzkoušet práci výtvarníka, tedy navrhnout a vytvořit vlastní plakát k muzikálu Mrazík. V **Příloze 2** najdete prázdný list s logem Mrazíka. Nakopírujte jej pro všechny žáky ve třídě a každému dejte jednu kopii. Žáci budou mít za úkol vybarvit a barevně dotvořit logo a následně do volného místa na papíře nakreslit, jak by podle nich vypadal plakát k představení. Je možné také dát žákům pouze bílý papír, aby na něj nakreslili svojí podobu plakátu a nebyli omezováni již existujícím logem. Po starších dětech můžeme chtít, aby na plakát ještě vymysleli a umístili nějaký slogan, který by představení vystihoval, aby dokázal upoutat, pobavit či nalákat další diváky (např. vtipné slovní spojení, část textu některé z postav a další). Jako alternativa je možná skupinová tvorba plakátu na velký formát papíru nebo tvorba/kreslení plakátu v počítači.

KRÁLOVNA VLOČEK (*vystřihování*)

S dětmi si povíme o sněhu – padá v zimě, studí, zeptáme se, zda si už děti někdy zblízka prohlížely sněhové vločky, že jsou malé, každá má jiný tvar atd. S žáky si takové vločky vyrobíme. Dětem dáme obyčejné či průklepové papíry. Na něj si žáci udělají kruh (narýsovat kružítkem nebo obkreslit kulatou šablonu, např. krabičku od sýra). Kruh vystříháme a následně třikrát po sobě přeložíme na polovinu. Po krajích naskládaného papíru vystříháme různé ornamenty, půlkruhy, trojúhelníky, čtverce, vlnky. Stačí už jen rozložit a vločka je hotová. Z vloček společně s dětmi uděláme výstavku a zkusíme vybrat nejhezčí a nejzajímavější vločku – Královnu vloček!

Pěkné sněhové vločky můžeme dále vytvořit také pomocí klovatiny. Na čtvrtku namalujeme štětcem a klovatinou sněhové vločky. Ty pak po uschnutí klovatiny přemalujeme křídami (modrá, bílá). Nakonec dáme výkres do umyvadla a pod tekoucí vodou vymyjeme.

KDYŽ SE DÍVÁM NA SEBE (*autoportrét*)

Další výtvarnou aktivitu můžeme namotivovat Ivanovou písní Prašná cestička. Ivánek si tu vychvaluje svůj vzhled a dívá se přitom do zrcátka. Dětem řekneme, aby si přinesli do školy malé zrcátko. Žáci budou kreslit tužkou svůj autoportrét. Podle odrazu v zrcátku se žáci pokusí překreslit svůj obličej na papír. Kresbu pak mohou děti zvýraznit tuší, okolorovat vodovkami atd.

KRÁSNÁ V LESE BŘÍZKA (*koláž + kresba tuží*)

Na bílý papír si žáci nakreslí strom, tedy kmen a holé větve. Strom si vystříhnou a nalepí na čtvrtku tmavé barvy – šedá, černá, modrá atd. Do oblasti koruny stromu, pod něj a kolem něj děti nalepí usušené březové listy. Na uschnutý strom poté děti tuží nakreslí černé čáry, takové, které jsou pro břízu typické.

HUDEBNÍ VÝCHOVA

ZAHRAJ POSTAVU (instrumentální č.)

Povídejte si a diskutujte se žáky, které nástroje (resp. zvuky jakých nástrojů) by se nejlépe hodily a nejvíce by připomínaly jednotlivé postavy z Mrazíka. Totéž můžete udělat s Orffovými nástroji, kdy každému dítěti dáte nějaký nástroj a všechny děti zkusí svým nástrojem ztvárnit vždy jednu stejnou postavu. Nebo naopak si žák může sám vybrat některou z postav, skrze nástroj ji předvede a ostatní ve třídě postavu hádají.

Nástroji nemusíme pouze zahrát postavu, ale také zajímavé situace a momenty z představení – temný les, bál zvířátek, chýše čarodějnice atd. Takto se dá ve zkratce zahrát celá pohádka o Mrazíkovi.

ZIMNÍ TÉMATA V HUDBĚ (poslechová č.)

Náš muzikál Mrazík se odehrává v zimě. Hudba v některých momentech opravdu navozuje pocit mrazivého počasí, zasněžených plání a Vánoc. Např. Zimní bál, Mé přání (instrumentální část na začátku) nebo Vyrostla štíhlá jedlička. Poznejte a poslechněte si společně s dětmi skladby jiných autorů s touto tematikou. Navodí ve vás také zimní atmosféru?

Například Antonio Vivaldi složil houslový koncert *Čtvero ročních období¹*, ve kterém popisuje průběh celého roku. Každá roční doba má vymezenou vlastní část skladby (sonet) a každá z nich je dále rozdělena na jednotlivé věty. Čtvrtý houslový koncert *Zima* obsahuje části Chlad, Vítr, Déšť, Krb a Na ledě.

Čtvero ročních dob² je dílem Petra Iljiče Čajkovského. Jedná se o soubor dvanácti krátkých skladeb pro klavír – každému měsíci náleží jedna. Témata zimy a zimních radovánek zpracovávají části Prosinec – Vánoce (As dur), Leden – U krbu (A dur) a Únor – Karneval (D dur).

BUDAŠKIN A BALALAJKA (výklad)

Autor původní hudby k Mrazíkovi Nikolaj Budaškin krom práce na filmové hudbě skládal také skladby pro různé ruské lidové nástroje, ve velké míře pro balalajku. Jedná se strunný nástroj ruského původu s charakteristickým trojúhelníkovým trupem. Většinou mívá tři struny, někdy natažené dvojmo.

Balalajka a její popis je v **Příloze 3**. Žákům můžeme na obrázku ukázat, jak balalajka vypadá, a říct si/přečíst si o ní podrobnější informace. Dále dětem můžeme pustit nějakou skladbu, kde hraje balalajka, nebo si děti mohou nástroj vybarvit.

OSTATNÍ

S dětmi ve škole můžeme také poslouchat či zpívat písničky přímo z Mrazíka. K verzi muzikálu na ledě vyšlo CD s nahrávkami písní i komplet 2CD obsahující kromě písní také veškeré mluvené slovo.

¹ Nahrávky volně dostupné na webu http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ctvero_ro%C4%8Dn%C3%ADch_dob

² Nahrávky volně dostupné na webu [http://en.wikipedia.org/wiki/The_Seasons_\(Tchaikovsky\)](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Seasons_(Tchaikovsky))

TĚLESNÁ VÝCHOVA

MRAZÍK (hra na zahřátí, rychlost a koordinaci)

Určíme dítě, které bude Mrazíkem. Úkolem Mrazíka je zmrazit co nejvíce ostatních hráčů. Mrazí tak, že se někoho dotkne, jako při hře Na babu. Každý zmrazený – chycený hráč může být zachráněn a to tak, že mu někdo jiný proleze pod rozkročenýma nohama. Během hry střídáme děti v roli Mrazíka. Vyhrává ten Mrazík, kterému se podařilo chytit nejvíce hráčů.

MEDVĚDÍ HONIČKA (hra na zahřátí a aktivaci)

Děti si stoupnou do rohu tělocvičny nebo na jiné určené místo venku. Jedno dítě si lehne na zem, příp. sedne na bobek, a zavře oči. Dříve než začneme hrát hru, naučíme žáky básničku: „Sedí medvěd na javoru, kalhoty si šije, větev se mu pohupuje, on ji za to bije.“

Určené dítě je medvěd a spí. Ostatní děti stojí kolem něj a říkají básničku. Při posledních slovech se medvěd vzbudí a všichni musí utíkat. Koho prvního medvěd chytí, stačí se i jen dotknout, ten se v dalším kole stane medvědem. Jde si lehnout a pak opět chytá.

Je možná i varianta, kdy může být dítě medvědem jen jednou, když by mělo být medvědem znovu, vybere za sebe náhradníka.

DRAMATICKÁ VÝCHOVA

NEMÁM ČAS SI S TEBOU POVÍDAT (rozhovor)

Žáky rozdělíme do dvojic. Jeden se vždy představí v některé roli z muzikálu, druhý bude představovat reportéra. Děti si ve dvojici si zkusí vymyslet televizní rozhovor mezi reportérem a pohádkovou postavou – Jak se jmenuje, kolik jí je let, odkud k nám přišla, co ráda dělá, jaké má ráda jídlo atd.

Další rozhovor může s jednotlivými postavami udělat celá třída. Určené dítě si vybere postavu, kterou bude představovat, a svoji identitu spolužákům neprozradí. Ostatní se snaží pomocí otázek ano/ne zjistit, o jakou postavu se jedná.

A ŠTĚDŘE NÁS OBDAROVAL (pantomima)

Mrazík daroval Nastěnce a Ivánkovi truhlu drahokamů. Čím byste obdarovali kamaráda vy? S dětmi si sedneme do kruhu. Pojedeme postupně po kruhu podle hodinových ručiček. Dítě na kterém je řada si rozmyslí, co by spolužákovi po pravé ruce daroval a pantomimicky znázorní darovanou věc a takto mu ji i předá. Dítě od něj dárek opět pomocí pantomimy převezme a neverbálně nebo nahlas kamarádovi poděkuje. Ten co dostal pokračuje v dávání. Hraje se tak dlouho, dokud všichni nedali dárek a nebyli obdarováni.

MRAZÍKOVO PEXESO

Pro tuto aktivitu budete potřebovat kartičky, které naleznete v **Příloze 4** (4a, 4b a 4c).

V **Příloze 4a** jsou kartičky s obrázky devíti hlavních postav muzikálu Mrazík. Budete-li chtít s dětmi hrát klasické pexeso, vytvořte dvě kopie těchto kartiček. Stačí je pak vystříhnout a popřípadě také zalaminovat (kvůli jejich životnosti).

Na ozvláštňení hry vám poslouží kartičky z **Přílohy 4b**, na nichž jsou uvedeny krátké popisy vybraných postav, a **Přílohy 4c** s úryvky textů písní, které jednotlivé postavy zpívají. Výjimku tvoří pouze *stařík*, zde je uvedena jeho mluvená replika, neboť v muzikálu nezpívá.

Můžeme tedy s dětmi hrát jednoduché obrázkové pexeso nebo mít alternativu s dvojicemi obrázků – charakteristika či obrázků – písnička.

Karty lze využít také jinak, kdy mezi děti (podle počtu) rozdáme karty s obrázky, písněmi i charakteristikami. Zeptáme se např. „Kdo z vás má na obrázku Nastěnku?“ a někdo z žáků ukáže správnou kartičku s obrázkem. Následně budeme společně hledat, kdo z dětí má popis nebo písničku odpovídající dané postavě.

Když zkompletujeme vybranou figuru, při pexesu nebo i při společném určování, je možné se dále o postavě bavit a rozebrat si ji - Jak jednala, zda správně či špatně, co měla/neměla ráda, jaká činnost je pro ni typická, co si o tom člověku děti myslí, jaký k postavě získaly vztah, zda by se s takovou osobou daly do řeči a kamarádily s ní atd.

Takovéto a podobné činnosti je dobré dělat v kruhu, na židlích nebo na zemi, kde je koberec.

POUŽITÉ ZDROJE

<http://comp-folk.narod.ru/>

<http://intoclassics.net/load/5-1-0-323>

<http://www.mraziknalede.cz/realizacni-tym/boris-urbanek.html>

<http://www.borisurbanek.com/>

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1195>

<http://www.mraziknalede.cz/realizacni-tym/jiri-sedlacek.html>

<http://www.ndm.cz/cz/osoba/403-sedlacek-jiri.html>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Rusko>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Matrjo%C5%A1ka>

<http://rusko.svetadily.cz/clanky/Vanoce-v-Rusku-se-slavi-dvakrat>

Азбука – *Azбука*

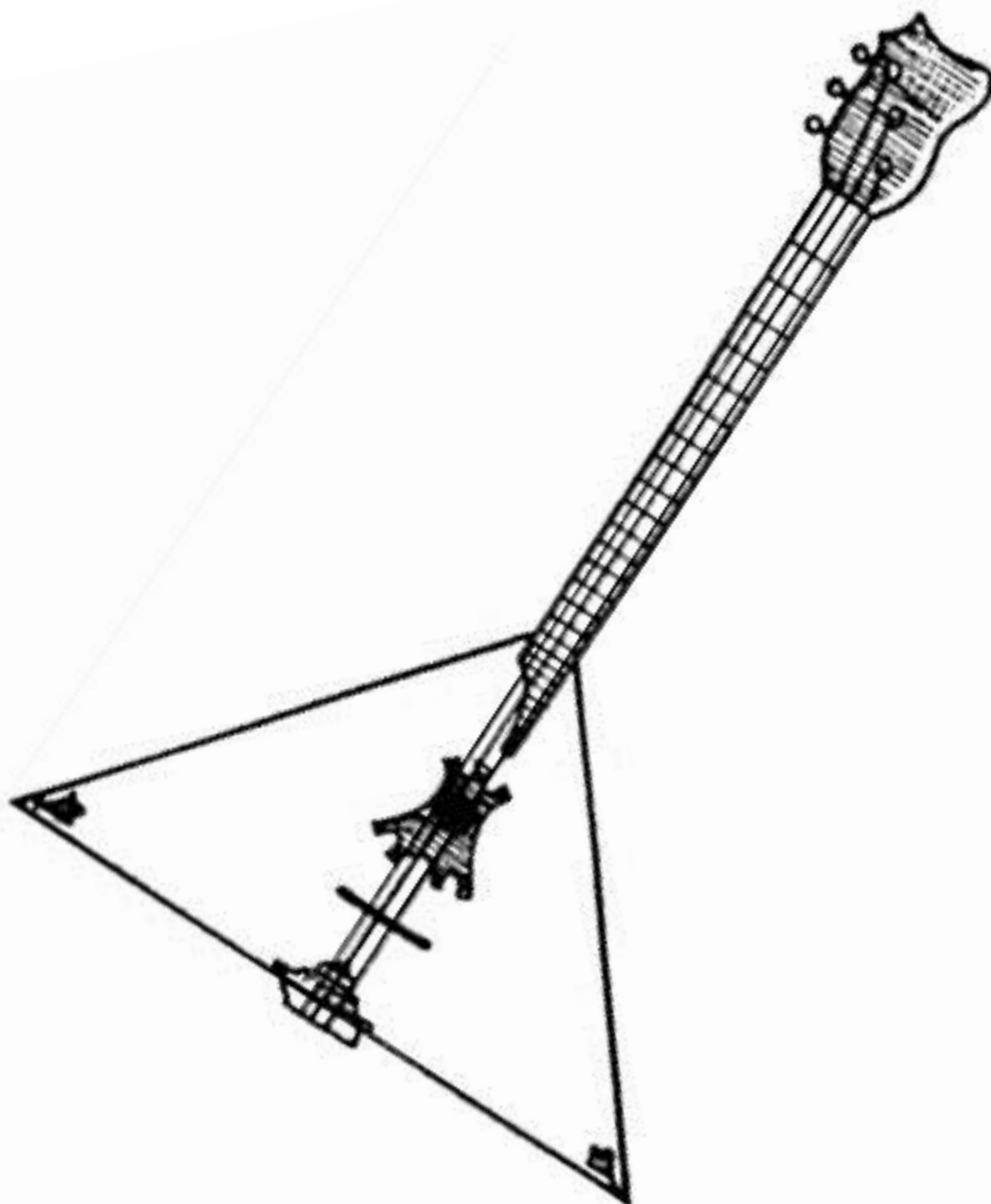
А а	<i>А а</i>	a	П п	<i>П п</i>	p
Б б	<i>Б б</i>	b	Р р	<i>Р р</i>	r
В в	<i>В вв</i>	v	С с	<i>С с</i>	s
Г г	<i>Г г</i>	g	Т т	<i>Т т</i>	t
Д д	<i>Д д</i>	d	У у	<i>У у</i>	u
Е е	<i>Е е</i>	je (-e)	Ф ф	<i>Ф ф</i>	f
Ё ё	<i>Ё ё</i>	jo (-o)	Х х	<i>Х х</i>	ch
Ж ж	<i>Ж жж</i>	ž	Ц ц	<i>Ц ц</i>	c
З з	<i>З з</i>	z	Ч ч	<i>Ч ч</i>	č
И и	<i>И и</i>	i	Ш ш	<i>Ш ш</i>	š
Й й	<i>Й й</i>	j	Щ щ	<i>Щ щ</i>	šč
К к	<i>К к</i>	k	Ь ь	<i>Ь ь</i>	tvrdý znak
Л л	<i>Л л</i>	l	Ы ы	<i>Ы ы</i>	y
М м	<i>М м</i>	m	Ь ь	<i>Ь ь</i>	měkký znak
Н н	<i>Н н</i>	n	Э э	<i>Э э</i>	e
О о	<i>О оо</i>	o	Ю ю	<i>Ю юю</i>	ju (-u)
			Я я	<i>Я я</i>	ja (-a)

BRAMBOROVÉ VARENIKY

Suroviny: 1,5 kg brambor, 300 g cibule, 1 kg hladké mouky, olej, sůl, 1 vejce, 1 sklenice mléka, zakysaná smetana, kečup

Postup: Brambory uvaříme a uděláme kaši. Cibuli nakrájíme nadrobno a osmažíme na oleji. Z mouky, vejce a mléka vypracujeme těsto. Půlku osmažené cibule dáme do bramborové kaše. Z těsta vypracujeme váleček o průměru asi 4 cm a nakrájíme špalíčky. Špalíčky rozválíme na placičky, které naplníme bramborovou kaší a zabalíme. Vareniky dáme do hrnce s vroucí osolenou vodou. Vaříme asi 10 minut. Vareniky vyndáme, dáme je na páněv s osmaženou cibulí a promícháme. Podáváme s kečupem nebo zakysanou smetanou.

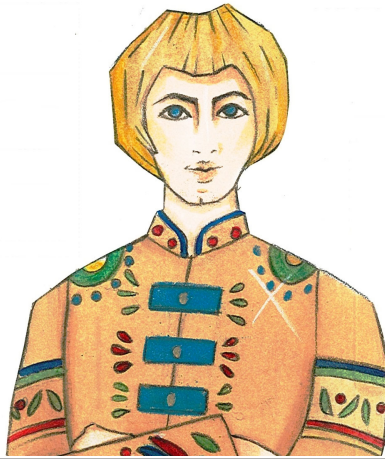

BALALAJKA

Balalajka je strunný nástroj ruského původu. První zmínky o ní nacházíme již v 17. století. Pro tento nástroj je typický trojúhelníkový tvar trupu. Ve víku je buď jeden kruhový otvor, nebo více malých kulatých výřezů. Balalajka má zpravidla tři struny, které někdy bývají vedeny dvojmo. Ladění je většinou kvartové nebo v tercích, první dvě struny bývají laděny v unisonu (např. *e - e - a1*). Nástroj se vyskytuje v šesti různých velikostech, nejčastější je tzv. prima, druhá nejmenší. Prima má rozsah od *e* až po *c3*.

PEXESO - OBRÁZKY

PEXESO - POPIS

Banda lesních lupičů. Mají velké kyje a těmi straší všechny, co jdou kolem.	Zlá nevlastní matka Nastěnky.	Kouzelný lesní mužiček, který si rád hraje. Trochu vypadá jako hříbek.
Tatínek Nastěnky. Bojí se svojí zlé ženy, proto skoro pořád mlčí.	Tajemný a kouzelný děd, který berlou Mrazilkou přivolává do kraje sních a mráz.	Laskavá a pracovitá dívka. Žije se svým tatínkem, macechou a nevlastní sestrou Marfušou. Má psa Ťapku.
Silný a nebojácný, ale také pyšný a domýšlivý. To je on, naš bohatýr.	Zlomyslná babice, která nikomu nepřeje štěstí. V chaloupce na kuří nožce chová kocourka Mourka.	Je líná a rozmazlená, nejraději by celý den jen mlsala a ležela v posteli.

PEXESO - PÍSNĚ

„Ustupte, jen ustupte, nebud' prašná, cestičko. Dobrý junák teď tebou jde, chce poznat svět maličko!“	„Kouzlím od půlnoci k ránu, otevírám pekla bránu. Ve svém kotli lektvar vařím, každé dobro lehce zmařím.“	„Chybí mi tu ten, kdo by rád si se mnou zahrál, zahrál...“
„Už mlčím, už mlčím...“	„I břízka neroste bez sluníčka, nikdy mě nelíbá má matička. Život můj, má milá žežuličko, skončí se zakratičko...“	„Marfuška k svatbě chystá se, o tom teď po vsi šeptá se. Marfuško má, ženich tě spatří v tvé kráse!“
„Vyrostla štíhlá jedlička tam mezi modříny, zelená byla celičká od jara do zimy.“	„Mámo, mám všeho málo. Ten dědek Mrazík mi všechno musí dát!“	„Loupit, neoloupit – sežrat, nesežrat. Kdo do lesa vejde, ten se musí bát!“

„Pak zazvonil zvonec a pohádka je konec!“

